

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-13 ta' Gunju, 2008

Citazzjoni Numru. 1/2005

Il-Kummissarju tat-Taxxa fuq il-Valur Mizjed

Versus

Polidano Brothers Limited

F'din il-kawża l-kummissarju attur qiegħed ifittex għaddanni għal ħsara li jgħid illi garrab bi ħtija tas-soċjetà konvenuta.

L-attur fiċ-ċitazzjoni jgħid illi bejn it-13 u l-14 ta' Settembru 2003 is-soċjetà konvenuta ħalliet makkinarju goff parkeġġjat fejn mhux suppost, qrib id-daħla fejn id-dipartiment ta' l-attur għandu l-*customer care unit* u l-*cash office*. Fil-15 ta' Settembru 2003 għamlet ħafna xita li qalbet il-makkinarju ta' l-attriċi. Dan sadd il-mogħdija ta' l-ilma li daħal b'qawwa fil-bini tad-dipartiment u għarraq u għamel ħsara lill-apparat u l-attrezzi fil-fond. Il-ħsara giet tiswa tlittax-il elf, ħames mija u sittax il-lira u tlieta u sebgħin ċenteżmu (Lm13,516.73) – daqs wieħed u tletin

elf, erba' mija u ħamsa u tmenin euro u wieħed u ħamsin ċenteżmu (€31,485.51).

Billi għalxejn sejjaħ lill-konvenuta, b'ittra ufficjali tat-23 ta' Ġunju 2004, biex tagħmel tajjeb għall-ħsara, l-attur fetaħ din il-kawża u qiegħed jitlob illi l-qorti:

1. tgħid illi s-soċjetà konvenuta għandha tħallas lill-attur tlittax-il elf, ħames mija u sittax il-lira u tlieta u sebgħin ċenteżmu (Lm13,516.73) bħala danni;

2. tillikwida f'dik is-somma d-danni li għandha tħallas il-konvenuta; u

3. tikkundanna lill-konvenuta tħallas id-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-ispejjeż, fosthom dawk ta' l-ittra ufficjali tat-23 ta' Ġunju 2004, u l-imgħax.

Is-soċjetà konvenuta rressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

1. iċ-ċitazzjoni saret ħażin u ma tiswiex għax l-ewwel u t-tieni talbiet huma kontradittorji;

2. it-talbiet magħmula fiċ-ċitazzjoni ma jistgħux jintlaqgħu għax ma hemmx talba għal dikjarazzjoni illi l-konvenuta hija responsabbli għad-danni illi l-attur igħid illi garrab;

3. L-inċident ma seħħx bi ħtija tas-soċjetà konvenuta; u

4. l-inċident seħħ minħabba forza maġġuri li ma twegibx għalih is-soċjetà konvenuta.

L-ewwel żewġ eċċezzjonijiet huma ta' natura preliminari, u għalhekk inqisu dawk l-eċċezzjonijiet qabel ma nidhlu fil-meritu tal-kawża.

L-ewwel żewġ talbiet, aktar milli kontradittorji, huma ripetittivi, għax l-ewwel talba trid illi l-qorti tgħid illi l-konvenuta għandha tagħti tlittax-il elf, ħames mija u sittax il-lira u tlieta u sebgħin ċenteżmu (Lm13,516.73) bħala danni waqt illi t-tieni talba trid illi l-qorti tillikwida fl-istess somma d-danni li għandha tagħmel tajjeb għalihom il-konvenuta, li hija l-istess ħaġa.

Madankollu, dak li qiegħed jitlob l-attur huwa ċar u ma huwiex il-każ illi l-qorti tgħid illi i-ċitazzjoni ma tiswiex, iżda billi saret talba żejda l-ispejjeż żejda għandu f'kull każ iħallashom l-attur.

It-tieni eċċezzjoni tgħid illi t-talbiet ta' l-attur ma jistgħux jintlaqgħu għax ma hemmx talba għal dikjarazzjoni illi l-konvenuta hija responsabbli għad-danni illi l-attur igħid illi garrab.

Ma humiex meħtieġa kliem jew formuli sagramentali fit-tfassil tat-talbiet, sakemm il-kawżali u t-talbiet huma ċari.

Meta l-attur qiegħed jitlob illi l-qorti tgħid illi l-konvenuta għandha tħallas id-danni qiegħed effettivament jitlob ukoll illi l-qorti tgħid illi l-konvenuta għandha twiegeb, jew “hija responsabbli”, għad-danni.

It-tieni eċċezzjoni hija fiergħa u hija miċħuda, bl-ispejjeż kontra l-konvenuta.

Ngħaddu issa biex inqisu l-meritu.

Il-fatti seħħew hekk:

Is-soċjetà konvenuta kienet il-kuntrattur imqabbad biex jagħmel xogħlijiet biex iħaffer trinek biex jitqiegħdu kanen ta' l-ilma fi triq quddiem l-uffiċċji tal-konvenut. Għal dan ix-xogħol kien meħtiegħ makkinarju x'aktarx tqil; dan ingiebb fuq il-post fit-13 ta' Settembru 2003 u kellu jibqa' għal aktar minn jum wieħed; għalhekk matul il-lejl kien jitħalla parkegġjat fit-triq.

Gara li fil-lejl bejn l-14 u l-15 ta' Settembru għamlet ħafna xita: il-volum ta' ilma li niżel kien straordinarju, ta' darba kull mitt sena¹. L-ilma garr kull ma kien hemm fit-triq, fosthom xi karrozzi u wkoll gaffa tal-konvenuta, li tkaxkret għal xi tliet metri għalkemm tiżen disa' tunnellati². Kif giet il-gaffa meta tkaxkret fixkel il-wied ta' l-ilma li beda jingema', daħal fl-uffiċċji ta' l-attur u għamel ħafna ħsara.

Il-qorti, wara li qieset ix-xieħda, hija tal-fehma illi ma kien hemm ebda nuqqas jew ħtija tas-soċjetà konvenuta li setgħu wasslu għall-ħsara, li seħħet biss minħabba fil-qilla ta' l-elementi u forza maġġuri. Ma ntweriex illi l-makkinarju tal-konvenuta tqiegħed fil-post bla għaqal, jew tħalla hemm aktar milli meħtiegħ; fil-fatt, l-attur stess ilmenta aktar dwar l-inkonvenjent li l-makkinarju mħolli wara l-bieb ta' l-uffiċċji ħoloq għall-impjegati tiegħu u għall-pubbliku milli dwar biża' ta' xi perikolu³. Barra minn hekk, l-ilma tax-xita kaxkar mhux biss il-makkinarju tal-konvenuta iżda wkoll il-karrozzi ta' terzi, u ma jidhirx li kien biss il-makkinarju tal-konvenuta li fixkel il-mogħdija ta' l-ilma.

¹ Ara x-xieħda ta' Mark Vella Gera fis-seduta ta' l-4 ta' Marzu 2008, *foli.* 105 *et seq.*

² Ara x-xieħda ta' Charles Polidano fis-seduta ta' l-4 ta' Marzu 2008, *fol.* 110.

³ Ara x-xieħda ta' Oliver Vassallo mogħtija b'*affidavit* maħluf fis-7 ta' Jannar 2008, *fol.* 74.

Kopja Informali ta' Sentenza

Il-qorti għalhekk hija tal-fehma illi l-ħsara seħħet minħabba forza maġġuri li għaliha ma twegibx is-soċjetà konvenuta, u għandu jbatiha l-attur⁴.

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi tiċhad it-talbiet ta' l-attur u tikkundannah iħallas l-ispejjeż ġudizzjarji kollha flief dawk relativi għat-tieni eċċezzjoni, li għandha tħallashom is-soċjetà konvenuta.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----

⁴ Art. 1029, Kod. Ċiv.